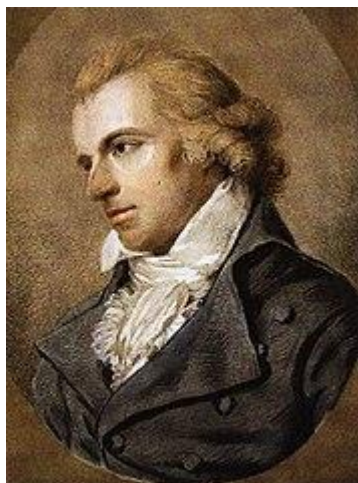

Friedrich Schiller

Friedrich Schiller

Imię i nazwisko	Johann Christoph Friedrich von Schiller
Data i miejsce urodzenia	10 listopada 1759 Marbach
Data i miejsce śmierci	9 maja 1805 Weimar
Narodowość	Niemiec
Dziedzina sztuki	poezja , dramat
Epoka	Romantyzm / Klasycyzm

Ważne dzieła

- [Wilhelm Tell](#)
- [Maria Stuart](#)
- [Oda do radości](#)

A stylized, cursive signature of Friedrich Schiller, written in black ink.

[Multimedia w Wikimedia Commons](#)

[Teksty w Wikiźródłach](#)

[Cytaty w Wikicytatach](#)

Johann Christoph Friedrich von Schiller (do otrzymania szlachectwa w 1802 roku *Johann Christoph Friedrich Schiller*; ur. [10 listopada 1759](#), zm. [9 maja 1805^{\[1\]}](#)) – niemiecki poeta, filozof, historyk, estetyk, teoretyk teatru i dramaturg, przedstawiciel tzw. klasyki weimarskiej, autor „[Ody do radości](#)”.

Spis treści

- [1Życiorys](#)
 - [1.1Dzieciństwo i młodość](#)
 - [1.2Rodzina i pobyt w Jenie](#)
 - [1.3Powrót do Weimaru i śmierć](#)
- [2Inne](#)
- [3Dzieła](#)
 - [3.1Sztuki](#)
 - [3.2Proza](#)
 - [3.3Najbardziej znane wiersze i poematy](#)
 - [3.4Pisma filozoficzne](#)
 - [3.5Prace historyczne](#)
- [4Przypisy](#)
- [5Linki zewnętrzne](#)

Życiorys[\[edytuj](#) | [edytuj kod](#)]

Dzieciństwo i młodość[\[edytuj](#) | [edytuj kod](#)]

Urodził się w [Marbach](#) (rejon [Stuttgartu](#)) jako syn felczera, Johanna Caspara Schillera i jego żony Elisabethy Dorothei. Dzieciństwo i młodość spędził w ubóstwie, chociaż mógł uczęszczać do szkół. Już w wieku trzynastu lat próbował pisać wiersze i dramaty. Zwróciwszy na siebie uwagę [Karola Eugeniusza](#), księcia Wirtembergii, wstąpił w 1773 r. do Karlsschule Stuttgart, elitarnej akademii wojskowej założonej przez księcia, gdzie podjął studia medyczne i prawnicze, interesując się też dziełami [Rousseau](#) i [Goethego](#) i dyskutując ze swoimi kolegami szkolnymi klasyczne ideały. Szkołę księcia Karola określano jako „plantację niewolników”. W szkole napisał w wieku osiemnastu lat swoją pierwszą sztukę, „Zbójcy” (*Die Räuber*) o grupie naiwnych rewolucjonistów i ich tragicznym końcu. Przyniosła mu ona sławę – jak wielką, możemy stwierdzić choćby po przytoczeniu faktu, że

określano go mianem „niemieckiego Szekspira”. W 1780 r. otrzymał posadę lekarza pułkowego w Stuttgarcie.

Po pierwszym wykonaniu „Zbójców” w [Mannheim](#), w 1781 r., został aresztowany, zabroniono mu też publikowania jakichkolwiek dalszych prac. Wyjechał wtedy ze Stuttgartu (w przebraniu i pod osłoną nocy oraz bez grosza przy duszy – przez najbliższe kilka tygodni zmuszony był prosić o pomoc finansową przyjaciela, z którym podróżował) i przez [Lipsk](#) oraz [Drezno](#) dotarł w 1787 r. do [Weimaru](#). W 1786 napisał poemat „[Oda do radości](#)”, do którego [Beethoven](#) skomponował muzykę będącą obecnie hymnem [Unii Europejskiej](#). Swoją wczesną twórczością wpisał się w okres tzw. *Burzy i naporu* (niem. [Sturm und Drang](#)).

Rodzina i pobyt w Jenie[\[edytuj | edytuj kod\]](#)

Pomnik Schillera we [Frankfurcie nad Menem](#)

W 1789 został wykładowcą historii i filozofii w [Jenie](#), gdzie pisał wyłącznie prace historyczne. W 1790, 22 lutego poślubił Charlotte von Lengefeld, a już w 1791 stan jego zdrowia zaczął się pogarszać. Miał z Charlotte czwórkę dzieci: dwóch synów, Karla i Ernsta, oraz dwie córki, Emilie i Luise.

W 1792 otrzymał honorowe obywatelstwo Republiki Francuskiej za rewolucyjne przesłanie „Zbójców” (razem z nim odznaczenie to dostał m.in. [Tadeusz Kościuszko](#)). Stosunek Schillera do [Wielkiej Rewolucji](#) był niejednoznaczny – z jednej strony nie pochwałał okrucieństwa jakobinów, zaś z drugiej przemawiały do niego ideały buntowników. Ważnym dla niego rokiem był 1797, kiedy to w piśmie literackim „Almanach muz” opublikował (wraz z Goethem – swoim wieloletnim bliskim przyjacielem) ballady, takie jak „Rękawiczka” czy „Rycerz Toggenburg”. Rok wcześniej w tym samym piśmie Schiller i Goethe opublikowali tak zwane „Ksenie”, krótkie, lecz bardzo satyryczne wierszyki o tytułach typu „Filozofowie” czy „Charakter narodowy Niemców”. Odważna tematyka dzieł Schillera spowodowała, że poetę nazwano „piewcą wolności”.

Powrót do Weimaru i śmierć[\[edytuj\]](#) | [edytuj kod](#)

W 1799 powrócił do Weimaru, gdzie Goethe przekonał go do powrotu do pisania sztuk. Razem z Goethem założył [Weimarer Hoftheater](#), który stał się czołowym teatrem w Niemczech, przyczyniając się do odrodzenia dramatu. W Weimarze pozostał aż do śmierci – zmarł na gruźlicę w wieku zaledwie 45 lat. Pozostawił po sobie niedokończony dramat „Demetrius” oraz ok. 30 pomysłów na sztuki, które zamierzał napisać w przyszłości.

Inne[\[edytuj\]](#) | [edytuj kod](#)

Wśród wielbicieli jego dzieł był m.in. [Adam Mickiewicz](#) (tłumaczył [ballady](#) i inne utwory Schillera). Sam Schiller przetłumaczył na niemiecki parę sztuk – w tym „Makbeta” [Szekspira](#) i „Ifigenię w Aulidzie” [Eurypidesa](#).

[Thomas Mann](#) w latach 50. wygłosił cykl audycji radiowych o Schillerze; wcześniej (1905), z okazji setnej rocznicy śmierci poety, napisał nowelę *Schwere Stunde* („Ciężkie godziny”), przedstawiającą tryb życia Schillera w drugiej połowie lat 90. XVIII wieku; trylogia o Wallensteinie jest tam nazwana *Leidenswerk* („dzieło cierpień”), a sam poeta – jego nazwisko ani imię nie jest wymienione ani razu – snuje się w nocy po domu, kiedy wszyscy już śpią, chory i zmęczony (*siebenunddreißig erst alt und schon am Ende* – „trzydziestosiedmioletni i już stary, bliski końca”), owładnięty marzeniami o wielkiej, nieśmiertelnej sławie (*Gekannt sein, --gekannt und geliebt von den Völkern der Erde!* – „być znanym, --znanym i ukochanym przez narody Ziemi!”).

Niektórzy wolnomularze spekulowali, że Schiller należał do [masonerii](#), ale nigdy tego nie udowodniono.

Jedyną znaczącą muzyczną interpretacją jego dzieła – oprócz IX Symfonii Beethovena – była „Nänie” z muzyką [Brahmsa](#). Beethoven tłumaczył to tak, że wiersze Schillera są lepsze niż Goethego (do których wielu kompozytorów, w tym [Franz Schubert](#), napisało muzykę) – a według niego im piękniejsza poezja, tym trudniej skomponować do niej melodię. Warto dodać, że [Giuseppe Verdi](#) „przerobił” kilka jego dramatów na opery ([Don Carlos](#), [Luisa Miller](#)).

Dzieła[\[edytuj\]](#) | [edytuj kod](#)

Sztuki[\[edytuj\]](#) | [edytuj kod](#)

Wizerunek z [Ławki Schillera w Toruniu](#)

- [Zbójcy](#) (*Die Räuber*, 1781)
- [Intryga i miłość](#) (*Kabale und Liebe*, 1783)
- [Sprzysiężenie Fieska w Genui](#) (*Die Verschwörung des Fiesco zu Genua*, 1784)
- [Don Carlos](#) (*Don Carlos*, 1787/88)
- [Trylogia o Wallensteinie i wojnie trzydziestoletniej](#) (*Wallenstein-Trilogie*, 1799)
 - *Obóz Wallensteina* (*Wallensteins Lager*)
 - *Dwaj Pikkolominowie: Rzecz w pięciu aktach* (*Die Piccolomini*, 1799)
 - *Śmierć Wallensteina* (*Wallensteins Tod*)
- [Maria Stuart](#) (*Maria Stuart*, 1800)
- [Dziewica Orleańska](#) (*Die Jungfrau von Orléans*, 1801)
- [Oblubienica z Messyny](#) (*Die Braut von Messina*, 1803)
- [Wilhelm Tell](#) (*Wilhelm Tell*, 1803/04)
- *Hołd sztuk* (*Die Huldigung der Künste*)
- [Dymitr \(sztuka\)](#) (*Demetrius*, niedokończony, 1805)